

2023. aasta aruande kommenteeritud kokkuvõte

Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA) 2023. aasta aruandes tutvustatakse organisatsiooni peamisi saavutusi ja tegevust oma volituste ja tööprogrammi täitmisel viimase 12 kuu jooksul. EBA saavutused on esitatud makromajanduslike ja geopoliitiliste arengute taustal.

Aruandes rõhutatakse EBA ülesannet aidata kaasa Euroopa finantssüsteemi stabiilsusele ja tõhususele lihtsa, järjepideva, läbipaistva ja õiglase reguleerimise ning järelevalve kaudu, millest saavad kasu kõik ELi kodanikud.

Basel III rakendamise lõpuleviimine ELis

EBA avaldas tegevuskava Basel III rakendamise suunamiseks, mis on kooskõlas uute ELi panganduseeskirjade, kapitalinõuete määrase (CRR 3) ja kapitalinõuete direktiiviga (CRD 6). EBA keskendus aruandluse, tururiski ja sisemudeli suunistele. Peamised töövaldkonnad olid väärtpaperistamine, kapitali emiteerimine, likviidsusriskid, intressiriskid ja järelevalvealane ühtsus – 2024. aastal ja pärast seda on oodata 140 uut volitust. Lisaks töötas EBA investeerimisühingute eeskirjade kallal ning avaldas ajakohastusi pandikirjade, omavahendite, juhtimise ja mitmekesisuse küsimustes. Lähiaastatel on oodata kolmandate riikide turulepääsu ja pangaportfelli intressiriski tõhusamat kontrolli.

Tõhustatud ELi-ülese stressitesti korraldamine

2023. aastal tegi EBA ELi-ülese stressitesti, laiendades valimit 70 pangale 16 riigis, hõlmates 75% ELi pangandussektori varadest. Testi käigus hinnati pankade vastupanuvõimet lähte- ja ebasoodsate stsenaariumide korral, võttes arvesse järelevalvealaseid ülalt-alla prognoose teenus- ja vahendustasude netotulu kohta. Esimest korda sisaldas see üksikasjalikke sektoripõhiseid krediidikahju andmeid, et hinnata majandusliku ebakindluse mõju. Tulemused näitasid, et Euroopa pangad on vaatamata suurele majanduslangusele, kõrgele inflatsioonile, intressimäärade tõusule ja krediidimarginaalidele endiselt vastupidavad.

Lisaks analüüsis EBA sihtotstarbeliselt võlakirjade realiseerimata kahjumit, märkides, et 2023. aasta veebruari seisuga oli pankadel amortiseeritud soetusmaksumuses võlakirjade realiseerimata kahjum 75 miljardit eurot, mida maandati 38 miljardi euro võrra. Neid kahjumeid peeti hallatavaks. EBA alustas ka „Eesmärk 55“ kliimariski stsenaariumi väljatöötamist, et hinnata finantssektori vastupanuvõimet ja toetust üleminekule vähese CO₂ heitega majandusele stressiolukorras.

Andmete kasutamine sidusrühmade huvides

EBA arendas edasi oma andmestrategieid, keskendudes regulatiivsete andmete kogumise, jagamise ja analüüsi tõhustamisele Euroopa järelevalveandmete tsentraliseeritud taristu (EUCLID) platvormi

kaudu. See võimaldas parandada andmevahetust sidusrühmade vahel, tõhustades läbipaistvust, riskianalüüsi ja õigusnormide täitmist. Strateegiaga toetati ka kolmanda samba andmekeskuse rakendamist ja tehti ettevalmistusi 2023. aasta läbipaistvustestiks, mis andis üle 1,2 miljoni andmepunkti. Lisaks sellele lõpetas EBA andmepunktimudeli (DPM) 2.0 standardi, et ühtlustada aruandlusprotsesse, vähendada kulusid ja võimaldada digitaalset nõutavat aruandlust. EBA töötas järelevalve-, statistika- ja kriisilahendusaruandluse raamistike integreerimise nimel, kasutades ära tehnoloogilisi uuendusi, et vähendada aruandluskooormust ja nõuete täitmisega seotud kulusid, edendades samal ajal regulatiivtehnoloogia lahendusi.

Digirahanduse ning krüptovaraturgude määruse / digitaalse tegevuskerksuse määruse volituste rakendamine

Euroopa Pangandusjärelevalve arendas edasi oma tööd digitaalse tegevuskerksuse määruse (DORA) ja krüptovaraturgude määruse (MiCAR) kallal. Alates 2025. aasta jaanuarist jõustuva digitaalse tegevuskerksuse määruse eesmärk on parandada ELi finantssektori digitaalset tegevuskerksust. EBA algatas koos teiste Euroopa järelevalveasutustega konsultatsioonid ja koostas info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) riskijuhtimise ja intsidentidest teatamise poliitika. Nad valmistasid ette ka järelevalve teostamiseks kriitilise tähtsusega IKT kolmandast isikust teenusepakkujate üle.

Krüptovaraturgude määrus, mis kehtib alates 2023. aasta juunist, reguleerib krüptovarasid. EBA algatas konsultatsioonid varapõhiste tokenite ja e-raha tokenite emitentide tehniliste standardite üle, keskendudes juhtimisele, stressitestimisele ja turulepääsule. Sektori ülemineku toetamiseks avaldas EBA suunised, julgustas nõuete varajast täitmist ja töötas välja järelevalveraamistikud. EBA jälgis ka selliseid finantsuudusi nagu krüptograafia ja tehisintellekt ning suuri tehnoloogiaettevõtteid, töötades samal ajal ELi finantsjärelevalveasutuste digirahanduse akadeemia kaudu ühiselt välja digirahanduse järelevalve koolituskava.

Rahapesu ja terrorismi rahastamise vastase võitluse suutlikkuse suurendamine ELis

2023. aastal suurendas EBA oma suutlikkust võidelda rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu kogu ELis. EBA ajakohastas ja andis välja uusi suuniseid, keskendudes krüptovaratteenuste osutajatele ja piiravate meetmete järgimisele. Prioriteediks seati ka tegelemine selliste küsimustega nagu riskide vähendamine ja haavatavate elanikkonnarühmade juurdepääs finantsteenustele. EBA toetas rahapesu ja terrorismi rahastamise riski juhtimist ning moodustas koordineeritud järelevalveks üle 260 rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise kolleegiumi.

Peamisteks algatusteks olid EBA rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise keskandmebaasi (EuReCa) käivitamine, mis jälgib puudujääke rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamises, ning raha- ja krüptovaraülekannete suuniste läbivaatamine. EBA hõlbustas ka üleminekut uuele Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Ametile, tagades kohustuste sujuva üleandmise ja kujundades edaspidist rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise raamistikku.

ESG-tegevuskava rakendamine

EBA arendas edasi oma keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisalast tegevuskava, keskendudes ESG-riskide integreerimisele pangandusraamistikku, et toetada ELi kestlikku üleminekut. Peamiste meetmete hulka kuulusid keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskide usaldatavusnõuetekohase käsitlemise hindamine, keskkonna- ja sotsiaalsete riskide rolli käsitleva aruande avaldamine ning parandusettepanekud nende integreerimise kiirendamiseks. EBA andis välja ka suunised ESG-riskide juhtimise kohta ja töötas läbipaistvuse parandamise nimel peamiste kahjulike mõjude näitajate kaudu. Selles käsitleti rohepesu finantssektoris ning anti nõu roheliste laenude ja hüpoteeklaenude kohta. Lisaks valmistas EBA ette paketi „Eesmärk 55“ kliimariiski stsenaariumi analüüsi, et hinnata finantssektori kerksust kliimaga seotud riskidele.

Riskihindamine

EBA jätkas ELi pangandussektori riskide ja haavatavuse hindamist, keskendudes sellistele probleemidele nagu Venemaa sissetung Ukrainasse, finantsturgude ebastabiilsus, inflatsioon ja tõusvad intressimäärad. Vaatamata nendele probleemidele jäi ELi pangandussektor vastupidavaks, olles kõrge kapitaliseeritusega (esimese taseme põhiomavahendite suhtarv 16%) ja suure kasumlikkusega. Siiski püsivad endiselt riskid, mis on seotud intressimäärade tõusu, majanduse aeglustumise ja operatsiooniriskidega, nagu küberohud. EBA jälgis likviidsust, vara koormatise ja rahastamiskavasid, avaldades peamised järeldused sellistes aruannetes nagu riskihindamisaruanne, likviidsusuuringud ja intressiriski juhtimise soojakaart.

Finantsseisundi taastamine ja kriisilahendus

2023. aastal täiustas EBA finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse raamistikku, töötades välja kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise vahendi rakendamise ja kriisilahenduskõlblikkuse katsetamise suunised. EBA avaldas lõplikud suunised üldise taastamissuutlikkuse kohta, et ühtlustada taastamiskavasid. EBA jälgis ka kriisilahendusraamistiku ühtsust ning omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude vahendite kogumist, et parandada kriisiks valmisolekut ja vastupanuvõimet.

Makseteenused

EBA töötas selle nimel, et suurendada jaemaksete tõhusust, turvalisust ja kasutatavust kogu ELis. Üks peamisi tulemusi oli makseasutuste tegevuslubade vastastikune hindamine läbi vaadatud teise makseteenuste direktiivi alusel, milles toodi esile läbipaistvuse paranemine, kuid ka regulatiivsed vastuolud. EBA toetas Euroopa Komisjoni kolmanda makseteenuste direktiivi väljatöötamist ja jätkas maksepettuse andmete hindamist.

Tarbijate ja hoiustajate kaitse

2023. aastal edendas EBA tarbijate ja hoiustajate kaitset, koordineerides kontrolloste, töötades välja jaemüügi riskinäitajad ja avaldades tarbijakaitsearuandeid. Peamised algatused hõlmasid krediidihaldusteenuste läbipaistvuse parandamist ja kaebuste käsitlemist. Samuti vaatas EBA läbi

hoiuste tagamise skeemid ja analüüsis hoiuste tagamise muudatusi, suurendades hoiustajate kaitset ja finantsstabiilsust.

Järelevalvealane ühtsus ja sõltumatus

EBA lepitask Hispaania ja Belgia hoiuste tagamise skeemide vahelist vaidlust ning kehtestas Euroopa järelevalveasutuste ühised järelevalvealase sõltumatuse kriteeriumid. Samuti viis komisjon läbi mitu vastastikust hindamist, keskendudes tegevuslubadele, hüpoteeklaenuvõtjate kohtlemisele ja olulistele osalustele, et tõhustada järelevalvetavasid ja tegeleda tekkivate riskidega kõigis sektorites.